

Handläggare
Andreas Evestedt
Telefon: 08-50812230

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
17 oktober 2024

Remiss av Strategi för Stockholms utomhusbelysning. Rätt belysning, på rätt plats, vid rätt tillfälle

Remiss från Kommunstyrelsen KS 2024/769

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Södermalms stadsdelsnämnd har mottagit en remiss från kommunstyrelsen angående framtagna strategier för Stockholms utomhusbelysning.

Strategin behandlar utomhusbelysning i förhållande till fokusområdena biologisk mångfald, energi- och resurseffektivisering, ljusföroreningar, gestaltning och upplevd stadsbild samt trygghet och säkerhet. Belysningsstrategin pekar på den hänsyn som bör tas till berörda fokusområden. Då det för olika platser och situationer kan vara olika behov som är prioriterade behöver avvägningar mellan olika intressen samt kostnader för investering och underhåll göras. Därför är de olika åtgärderna rekommendationer där den valda lösningen måste förankras i respektive projekt.

Förvaltningen anser det är positivt att staden tar fram en strategi för Stockholms utomhusbelysning. Vidare är det vid val av belysning viktigt att tänka långsiktigt och att hänsyn tas till efterföljande drift och underhåll. För förvaltningens del är det viktigt att stöd erbjuds vid genomförandet av belysningsåtgärder då kompetens i dessa frågor saknas inom förvaltningen.

Förvaltningen ser positivt på att överföra ansvaret för utomhusbelysning i parker och grönområden från stadsdelsnämnden till trafiknämnden.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ”Remiss av Strategi för Stockholms utomhusbelysning. Rätt belysning, på rätt plats, vid rätt tillfälle” till Södermalms stadsdelsnämnd. Sista svarsdag är 2024-10-29. Övriga remissinstanser är bland annat stadsdelsnämnder, stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kyrkogårdsnämnden samt berörda intresseorganisationer, råd och förbund.

Kommunfullmäktige gav i budget för 2023 miljö- och hälsoskyddsnämnden i uppdrag att i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för stadens utomhusbelysning.

Strategin för Stockholms utomhusbelysning har tagits fram av miljöförvaltningen, trafikkontoret, stadsledningskontoret, Enskede Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning och Norra innerstadens stadsdelsförvaltning samt stadsbyggnadskontoret.

Syftet med strategin är att möjliggöra ett stadsövergripande och gemensamt arbetssätt och synsätt för stadens utomhusbelysning. Strategin behandlar utomhusbelysning i relation till fem fokusområden bland annat trygghet och säkerhet samt biologisk mångfald.

En remissversion av strategin togs först fram som skickades ut på kontorsremiss våren 2024. I stadsdelsförvaltningens kontorsyttrande till miljöförvaltningen angavs bland annat att det är positivt att staden tar fram en strategi för Stockholms utomhusbelysning. Förvaltningen angav vidare att det för förvaltningens del är viktigt att stöd erbjuds vid genomförandet av belysningsåtgärder då rätt kompetens i dessa frågor saknas inom förvaltningen. Förvaltningen efterlyste även i sitt yttrande stöd i arbetet med att ta fram föreslagen plan för hur de beskrivna fokusområdena och åtgärdsförslagen kan förankras och genomföras inom respektive verksamhet samt stöd med att ta fram vägledande dokument som beskriver hur den aktuella verksamheten kan arbeta med utomhusbelysning utifrån strategin. Förvaltningens kontorsyttrande anmäldes till stadsdelsnämndens sammanträde den 25 april 2024 (SÖD 2024/106).

Ärendet

Syftet med strategin är att möjliggöra ett stadsövergripande och gemensamt arbetssätt och synsätt för stadens utomhusbelysning. Strategin behandlar utomhusbelysning i relation till följande fem fokusområden:

- biologisk mångfald
- energi- och resurseffektivisering
- ljusföroreningar
- gestaltning och upplevd stadsbild
- trygghet och säkerhet.

Att skapa en belysning som bidrar till dessa fem fokusområden kan vara en utmaning på grund av olika intressekonflikter, men genom smarta lösningar bedöms en god ljusmiljö som tar hänsyn till fokusområdena kunna nås. Här kan teknisk utveckling i kombination med situationsanpassade lösningar ge goda förutsättningar för att ta hänsyn till olika intressen på samma gång.

Strategin ska implementeras hos förvaltningar och bolag i Stockholms stad samt tillämpas i samband med alla typer av processer, planer och projekt som berör utomhusbelysning.

Ansvarsfördelning inom staden

Utöver framtagandet av strategin för Stockholms utomhusbelysning pågår en diskussion inom staden hur ansvarsfördelningen kring utomhusbelysningen bäst bör vara organiserad. Idag ansvarar trafiknämnden för belysning på gator, vägar och torg samt parkvägar medan stadsdelsnämnderna ansvarar för övrig belysning i parker och grönområden. Ansvaret är både tekniskt och ekonomiskt.

I det gemensamma tjänsteutlåtandet från de förvaltningar och kontor inom staden som har tagit fram strategin för utomhusbelysningen (T2024-00699, bilaga 3) framgår att stadsdelsnämndernas reglemente uppdaterades 2022. Därifrån framkommer att trafiknämnden ska ombesörja belysning även i parker och grönområden. Trafiknämndens reglemente har dock inte uppdaterats med samma ansvarsfördelning vilket gör att ansvaret idag är otydligt.

I samma tjänsteutlåtande framgår att förvaltningarna bedömer att det mest effektiva sättet att förvalta stadens offentliga belysning, både tekniskt och ekonomiskt, är att överföra ansvaret för all fast installerad belysning på allmän plats till trafiknämnden. Exempel på belysningsanläggningar som i så fall skulle överföras från stadsdelsnämnder till trafiknämnden är utegym, lekplatser och mindre bollplaner. Vid en sådan förändring behöver de medel som

krävs för att uppfylla det utökade ansvaret överförs från stadsdelsnämnderna till trafiknämnden. Inför en sådan överföring behöver dessutom både en inventering av befintliga anläggningar och relativt omfattande omkopplingsarbeten genomföras. I tjänsteutlåtandet framgår att trafikkontoret även behöver tilldelas medel för dessa förberedande arbeten om en överföring av ansvaret för belysning i parker och grönområden ska kunna verkställas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsmiljöenheten inom Södermalms stadsdelsförvaltning. Ärendet har behandlats av förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 7 oktober 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I stadsdelsförvaltningens kontorsyttrande till miljöförvaltningen angavs att det är positivt att staden tar fram en strategi för Stockholms utomhusbelysning som bland annat syftar till att erbjuda god belysning för invånare och besökare, spara energi samt ge goda förutsättningar för den biologiska mångfalden. Förvaltningen framhöll vidare i sitt yttrande att det i många fall kan vara en utmaning att jämkna ihop de olika krav som ställs då ny belysning ska anläggas eller befintlig bytas ut men ställer sin förhoppning till att strategin kan utgöra en vägledning i dessa fall.

Förvaltningen angav också att det vid val av belysning är viktigt att tänka långsiktigt och att hänsyn tas till efterföljande drift och underhåll. I kontorsyttrandet redogjorde förvaltningen för att stadsdelsnämnderna har ett mycket begränsat ansvar för utomhusbelysningen inom staden och att det för förvaltningens del är viktigt att stöd erbjuds vid genomförandet av belysningsåtgärder då rätt kompetens i dessa frågor saknas inom förvaltningen. Förvaltningen efterlyste även i sitt yttrande stöd i arbetet med att ta fram föreslagen plan för hur de beskrivna fokusområdena och åtgärdsförslagen kan förankras och genomföras inom respektive verksamhet samt stöd med att ta fram vägledande dokument som beskriver hur den aktuella verksamheten kan arbeta med utomhusbelysning utifrån denna strategi.

Förvaltningen vidhåller ovan synpunkter och förslag.

Förvaltningen vill påpeka att det även fortsatt bör finnas utrymme för tillfälliga ljusinstallationer inklusive julbelysning inom ramen för strategin. Likaså tillfällig belysning i samband med exempelvis platsaktivering.

Förvaltningen ser positivt på att överföra ansvaret för utomhusbelysning i parker och grönområden från stadsdelsnämnden

till trafiknämnden. Detta då det skulle skapa en enhetlighet och samlad kompetensen kring utomhusbelysning inom staden till en och samma nämnd. Idag blir stadsdelsförvaltningen ändå beroende av trafikkontorets kompetens och rådgivning då belysningsfrågor ska hanteras i parkmiljöerna vilket medför en ineffektivitet.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Expedieras till Kommunstyrelsen.

Alexandra Wynn
Stadsdelsdirektör
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Esther Östin
Enhetschef
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Strategi för Stockholms utomhusbelysning
2. Följebrev till ”Strategi för Stockholms utomhusbelysning”
3. Gemensamt tjänsteutlåtande ”Strategi för Stockholms utomhusbelysning” från miljöförvaltningen, trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning och Norra innerstadens stadsdelsförvaltning

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Alexandra Wynn, Stadsdelsdirektör	2024-10-04
Esther Östin, Enhetschef	2024-10-04